

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Mezinárodní právo procesní

Cíl výkladu

- Odpovědět na 2., 3. a 4. otázku z první prezentace
 - *Kde se budeme soudit?*
 - *Jak se bude nakládat s rozhodnutím v cizině?*
 - *Jak mezi sebou státy a jejich orgány spolupracují?*

Řešené otázky

- Základní zásady a principy
- Prameny
- Mezinárodní pravomoc a příslušnost
- Uznání a výkon cizího rozhodnutí
- Justiční spolupráce a právní pomoc

... mezinárodní právo procesní...

Forum

- ... již známe z první prezentace
- Naprosto zásadní pojem
- Podmiňuje dopad norem procesních, kolizních, veřejnoprávních
- Ovlivňuje způsob aplikace unifikovaných norem
- Atd.

Mezinárodní právo procesní

- Soubor právních norem platných a účinných na území určitého státu, které upravují postup soudů a jiných orgánů a účastníků, případně jiných osob, a vztahy mezi nimi vznikající v řízení v soukromoprávních věcech s mezinárodním prvkem

Mezinárodní právo procesní

- Přítomnost mezinárodního prvku
 - v občanskoprávním poměru, který je předmětem řízení
 - účastník řízení je cizinec (FO nebo cizí PO)
 - procesní úkon má být proveden v cizině
 - v řízení je uplatňovaná cizí veřejná listina (je nutné posoudit její důkazní hodnotu)
 - je činěno opatření na zjištění cizího práva
 - má být vykonáno rozhodnutí cizího státu (jeho orgánu)

Zásady MPP

- Teritorialita
- Vzájemnost

Teritorialita

- Spojeno s *forem* a zásadou *lex fori*
- Teritoriální vázanost – nevznikají otázky kolizí
- § 8 ZMPS – *České soudy postupují v řízení podle českých procesních předpisů, přičemž všichni účastníci mají rovné postavení při uplatňování svých práv.*

Teritorialita

- Proč?
 - Procesní právo = veřejné právo
 - Soud (státní orgán) postupuje (procesně) pouze podle svých procesních předpisů – je schopen vykonávat svou funkci pouze na svém území
 - Podle cizích procesních předpisů může postupovat pouze tam, kde je to zákonem umožněno (typicky právní pomoc)
 - Nutný stejný postup vůči všem účastníkům, proto nelze využít princip personality

Vzájemnost

- Není v kolizním právu
- „*Jak se chováš ke mně, tak se budu já chovat k Tobě.*“
- Pro realizaci určitých úkonů je potřeba, aby je realizoval i druhý stát
- Formální a materiální
- V unifikované unijní (EU) úpravě se tento princip nevyskytuje, rozumí se samo sebou, členské státy EU fungují mj. na principu *mutual trust* apod.

Prameny MPP

- Klasická mnohost a tři množiny pramenů
 - Vnitrostátní – ZMPS a OSŘ
 - Mezinárodní – dvoustranné MS (smlouvy o právní pomoci), mnohostranné MS (Haagská konference mezinárodního práva soukromého)
 - Právo EU – zejména nařízení

Prameny MPP – nařízení EU

- **Nařízení Rady (ES) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel Ibis)**
- Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení
- Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech
- Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č.1347/2000
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

Prameny MPP – nařízení EU

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1996/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000
- Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Základní instituty MPP

Pravomoc/příslušnost

- Pravomoc - souhrn oprávnění a povinností, které právní řád přiznává soudům jako státním orgánům
 - Rozsah této pravomoci vymezuje pravomoc soudů ve vztahu k jiným státním orgánům
 - Stanovena zvlášť pro jednotlivé druhy soudnictví (civilní, trestní, správní)
 - Pokud je určitá věc či určitý spor v pravomoci soudů, je vždy třeba určit konkrétní soud, který má oprávnění danou věc projednat = příslušnost

Pravomoc/příslušnost

- Příslušnost
 - Věcná - určuje soudy, které jsou oprávněny projednat věc jako soudy prvního stupně
 - Místní - určuje oprávněný soud mezi soudy stejné roviny soudní soustavy
 - Funkční - určuje soudy, které rozhodují o opravných prostředcích

Mezinárodní pravomoc/mezinárodní příslušnost

- Mezinárodní pravomoc – vymezení kompetence orgánů státu jako celku vůči kompetencím orgánů jiného státu
- Mezinárodní příslušnost – konkrétní soud, který danou věc bude řešit
- Směřuje vně států
- Vyplývá z MPV – pravomoci nelze podřídít některé subjekty nebo řízení
- Vyplývá z povahy disciplíny – měla by být dána pouze ve věcech, ke kterým má stát nějakou vazbu

Mezinárodní pravomoc/mezinárodní příslušnost

- Teritoriální aspekt
 - Bydliště/ sídlo
 - Událost – uzavření smlouvy, plnění, dodání, poškození, místo vzniku škodné události
- Personální aspekt
 - Dopad na osoby bez ohledu na aktuální pobyt prostřednictvím jejich státní příslušnosti

Základní pravidlo určení příslušnost

- § 6 odst. 1 ZMPS – *Pravomoc českých soudů je dána, jestliže je podle procesních předpisů pro řízení místně příslušný soud na území České republiky, pokud z ustanovení tohoto zákona nebo jiného právního předpisu nevyplývá něco jiného.*

Mezinárodní pravomoc (příslušnost)

- Příklad 1
- *Společnost A a společnost B, obě se sídlem v České republice, uzavřely kupní smlouvu, na základě které společnost A dodává společnosti B zboží. Společnost B nezaplatí kupní cenu a společnost A se rozhodne vymáhat příslušnou částku soudní cestou.*
- Řešení?

Mezinárodní pravomoc (příslušnost)

- Příklad 2
- *Společnost A se sídlem v České republice a společnost B, se sídlem v Německu uzavřely kupní smlouvu, na základě které společnost A dodává společnosti B zboží. Společnost B nezaplatí kupní cenu a společnost A se rozhodne vymáhat příslušnou částku soudní cestou.*
- Řešení?

Druhy mezinárodní pravomoci/příslušnosti

- Výlučná
- Dohodnutá (prorogace)
- Speciální
- Alternativní
- Základní (obecná)

Výlučná pravomoc

- Stát má představu, že pouze jeho orgány mají pravomoc rozhodnout danou otázku
- Čl. 24 Nařízení Brusel Ibis

Dohodnutá pravomoc (prorogace)

- *Prorogatio fori*
- Článek 25 Nařízení Brusel Ibis
- *Veškeré spory vyplývající z této smlouvy budou řešeny u českých soudů.*
- Prorogace vs. deorogace

Speciální pravomoc/příslušnost

- Ochrana slabší smluvní strany – spotřebitel, zaměstnanec, pojistník
- Články 10 až 23 Nařízení Brusel Ibis
- Typicky, slabší strana (spotřebitel) může být žalována pouze ve svém bydlišti, naopak může žalovat silnější stranu buď ve svém nebo jejím bydlišti
- Možnost prorogace u těchto sporů je výrazně limitována
- Nerespektování těchto pravidel vede k odepření uznání a výkonu takového rozhodnutí (článek 45)

Alternativní pravomoc/příslušnost

- Článek 7 Nařízení Brusel Ibis
- Ještě bližší vazba řízení k místu, kde se něco stalo – bylo plněno, bylo doručeno apod.

Základní (obecná) pravomoc/příslušnost

- Zpravidla založena na bydlišti (žalovaného) – obvyklý pobyt u FO, sídlo/místo podnikání/provozovna u PO
- Článek 4 Nařízení Brusel Ibis

Postup po určení sudiště

- Už víme, kde se budeme soudit, resp. ke kterým soudům můžeme podat žalobu např. ve sporu českého žalobce a rakouského žalovaného
- ... řízení proběhne před rakouským soudem, rakouský soudce vydá rozhodnutí...
- ... povinný má majetek nejen v Rakousku, ale i v ČR...
- ... bude mít rozhodnutí rakouského soudu právní účinky v ČR? Jakým způsobem se český oprávněný domůže splnění povinností vyplývajících z rakouského rozhodnutí na území ČR?...

Cizí rozhodnutí

- Nemá automaticky stejné účinky jako tuzemské rozhodnutí
- Aby účinky mělo, musí projít určeným procesem nakládání s cizím rozhodnutím – tři fáze
 1. Uznání
 2. Prohlášení vykonatelnosti
 3. Výkon
- Určité rozdíly v režimu uvnitř a mimo EU

Nakládání s cizím rozhodnutím v rámci EU – 1. uznání

- Zásada automatického uznání = rozhodnutí vydaná v jednom členském státě jsou uznána v jiných členských státech bez předchozího řízení či formálních kroků
- Zásada rozšíření účinků = právo státu vydání rozhodnutí je rozhodující pro stanovení účinků rozhodnutí v ostatních členských státech
- Rozhodnutí je účinné ve stejný okamžik ve státě vydání i v ostatních členských státech
- Strana, která obdrží v jednom členském státě rozhodnutí ve věci samé, nemůže v jiném členském státě žádat o vydání jiného rozhodnutí v téže věci proti stejné straně

Nakládání s cizím rozhodnutím v rámci EU – 2. prohlášení vykonatelnosti

- Dnes zrušeno v rámci Nařízení Brusel Ibis

Nakládání s cizím rozhodnutím v rámci EU – 3. výkon

- Rozhodnutí je vykonatelné ve státě, kde bylo vydáno
- Samotná úprava postupu při výkonu rozhodnutí je ponechána vnitrostátní úpravě (u nás OSŘ, exekuční řád)

Důvody pro odepření uznání nebo výkonu

- Možnost povinného (oprávněného) bránit se proti rozhodnutí
- Článek 45 Nařízení Brusel I
 1. Zjevný rozpor s veřejným pořádkem
 2. Porušení procesních práv a postupů v původním řízení
 3. Neslučitelná rozhodnutí (*res iudicata*)
 4. Nedodržení speciálních nebo výlučné pravomoci/příslušnosti

???

- *V ČR bude podán návrh na výkon rozhodnutí vydaného v Itálii. Spor se týkal nároku ze smlouvy a byl rozhodován podle italského práva. Povinný namítá rozpor s českým veřejným pořádkem, protože české právo upravuje danou otázku jinak.*

???

- *V ČR bude podán návrh na výkon rozhodnutí vydaného v Itálii. Spor se týkal nároku ze smlouvy a byl rozhodován podle italského práva. Povinný namítá rozpor s veřejným pořádkem, protože italský soud špatně aplikoval rozhodné právo.*

???

- *V ČR bude podán návrh na výkon rozhodnutí vydaného v Itálii. Spor se týkal nároku ze smlouvy a byl rozhodován podle italského práva. Povinný namítá rozpor s českým veřejným pořádkem, protože podle českého práva by se v dané věci rozhodovalo rozsudkem, ale italský soud rozhodl „usnesením.“*

???

- *V ČR bude podán návrh na výkon rozhodnutí vydaného v Itálii. Italský soud znemožnil žalovaného uplatnit nároky prostřednictvím právního zástupce, protože trval na osobní přítomnosti žalovaného. Když se žalovaný nedostavil, rozhodl v jeho nepřítomnosti.*

???

- *V ČR bude podán návrh na výkon rozhodnutí vydaného v Itálii. Žalovaný nebyl vyrozuměn o zahájení řízení a rozhodnutí bylo vydáno v jeho nepřítomnosti.*

???

- *V ČR bude podán návrh na výkon rozhodnutí vydaného v Itálii. Žalovaný (z ČR) byl o zahájení řízení vyzooměn dva dny před konáním jednání, k řízení se nestihl dostavit.*

???

- *V ČR bude podán návrh na výkon rozhodnutí vydaného v Itálii. Italský soud rozhodl ve sporu z nájemní smlouvy bytu, který se nachází v ČR.*

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Další otázky MPP

Cizí listina

- Nemá automaticky stejné účinky jako tuzemská listina
- EU – vykonatelné a nevykonatelné veřejné listiny
- Vliv mezinárodních smluv
- Ověřování listin
 - Nižší forma – apostila
 - Vyšší ověření listin - superlegalizace

Právní pomoc

- Aktivní vs. Pasivní
- Dopad vzájemnosti
- Doručování, dokazování

Nakládání s cizím právem

- § 23 ZMPS
- Cizí právo je považováno za právo, nikoliv za právní skutečnost = jeho obsah se nedokazuje
- Soud je povinen jej použít, pokud mu to přikazuje kolizní norma
- Soud musí zjistit jeho obsah
- Koho se může zeptat?
- Pokud nezjistí, aplikuje *lex fori*

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Děkuji za pozornost.

